

Pohostinná Kroměříž

Ve dnech 2. – 4. května 2012 se v prostorách Justiční akademie konal již desátý seminář k dědickému právu, kterého se vedle členů notářské obce účastní též soudci a odborníci z ministerstva spravedlnosti. Programovou náplň s ohledem na nejnovější vývoj legislativy činila především úprava hmotného práva v novém občanském zákoníku (NOZ), který vyšel ve Sbírce zákonů pod č. 89/2012, přičemž nabýt účinnosti by měl dne 1. ledna 2014.

Zahájení, jakož i vedení semináře, se tradičně s noblesou ujal místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Roman Fiala, který přítomné posluchače mj. seznámil s aktuálně vládou schválenou novelou dovolání, dále se skutečností, že Soudcovská unie ČR a Ministerstvo spravedlnosti sice zatím nenašli společný pohled na tzv. Nejvyšší radu justice, avšak některé projekty vycházející z návrhů ze soudních řad, jako např. výběrová řízení na předsedy vyšších soudů hodnocené komisí tvořenou soudci a pracovníky ministerstva spravedlnosti, se již rozeběhly.

Ve fázi pilné přípravy je též procesně právní předpis reagující na zásadní přeměnu českého občanského práva. Jak zmínil i další řečník Mgr. František Korbel, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti, nebude se však, alespoň nyní, jednat o komplexní náhradu současného občanského soudního řádu, nýbrž o předpis upravující pouze nesporná řízení. Vedle dědického práva se tedy bude věnovat zejména rodinným a statusovým procesně-právním pravidlům. Na dědické pasáži tohoto předpisu společně pracují odborníci z řad soudců Nejvyššího soudu a notářů. Pokud nedojde k zadrnutí legislativního procesu, mohla by být tato zákonná norma schválena v létě roku 2013.

Není ani vyloučeno, jak se vyjádřil Mgr. František Korbel, Ph.D., že by v této době mohlo být již připraveno i vše, co je potřeba k přímým zápisům skutečností vtělených do notářských zápisů, prostřednictvím dálkového přístupu notářů do obchodního rejstříku.

JUDr. Martin Foukal, prezident Notářské komory ČR, přítomně informoval nejen o připravovaných stavovských

Seminář k dědickému právu se konal v prostorách Justiční akademie.

Semináře se účastnili vrcholní představitelé justice. Na snímku zleva JUDr. Jaroslav Bureš, místopředseda Vrchního soudu v Praze, místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Roman Fiala a náměstek ministra spravedlnosti JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D.

školeních týkajících se občanského práva, ale i o vznikajícím návodu zaměřeném na konkrétní právní otázky spojené s notářskou činností v oblasti obchodního práva po nabytí účinnosti zákona o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb.

Zajímavou stručnou přednášku o současnosti a možné budoucnosti státního zastupitelství přednesl JUDr. Pavel Zeman, Nejvyšší státní zástupce, který projevil živý zájem i o naší civilněprávní problematiku, přičemž konstatoval, že změny, jimiž projde občanské právo, jsou ještě větší než ty, se kterými se vyrovnává oblast trestního práva po přijetí současného trestního zákoníku v roce 2009.

Náměstek ministra spravedlnosti JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D., však auditorium ubezpečil, že ač má nový občanský kodex přes tři tisíce paragrafů, přičemž jen prostor věnovaný přímo dědickému právu se nachází v § 1475 – 1720, není předimenzovaný s ohledem na více zákonů, které nahrazuje. Přitom JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D., poukázal na koncepci NOZ v tom směru, že každý paragraf má zpravidla nejvýše dva odstavce a každý odstavec nejvýše dvě věty. Poté se ve svém příspěvku zaměřil na úvodní ustanovení § 1 – 14 NOZ, stanovující především základní metodologická pravidla nové úpravy včetně pravidel pro určení toho, co je kogentní v jinak dispozitivním charakteru nového občanského zákoníku. Poukázal též na jistá východiska nové terminologie a snahu o její sjednocení na příkladu formulace domněnek a fikce.

JUDr. Jiří Svoboda, prezident Notářské komory pro hlavní město Prahu připravil přednášku o ustanoveních, ve kterých se nachází právní úprava veřejných listin, rejstříků a veřejných i neveřejných seznamů v současnosti a v blízké budoucnosti. Pojem veřejná listina je jedním z klíčových termínů nejen nového občanského zákoníku. Nevyskytuje se v něm přitom zdaleka jen v části třetí, hlavě III. věnované dědickému právu.

Druhý den zahájil odborný program JUDr. Martin Šešina, notář v Benešově, který se s humorem sobě vlastním zhostil úlohy pohovořit o pořízeních pro případ smrti podle budoucího OZ. Tedy o dědické smlouvě, závěti, dovětku, ale i o souvisejících pojmech jako je odkaz, zřeknutí se dědického práva a svěřenské nástupnictví. Spolu s dalšími řečníky upozornil též na důležitost přechodných a závěrečných ustanovení. Z následné debaty vyšla také možná úvaha o zamyšlení se nad tím, co znamená ustanovení § 3070 pro seps listin pro případ smrti již nyní, před nabytím účinnosti NOZ.

JUDr. Ladislav Muzikář, předseda senátu Městského soudu v Praze, seznámil účastníky semináře s novou úpravou sprá-

vy dědictví, a to nejen v dědické části kodexu, ale též s ohledem na pasáž věnovanou správě cizího majetku v § 1400 a násl. Spolu s JUDr. Fialou se dále věnoval otázce posouzení okamžiku, ve kterém nabývá majetková práva z pozůstalosti dědic, dědic při svěřenském nástupnictví a odkazovník. JUDr. Muzikář zmínil též budoucí důležitost jasných formulací v závěti odlišujících odkaz od ustanovení dědice a upozornil na nesoulad mezi ustanovením § 2284 týkajícího se vyklizení bytu zůstavitele s § 2, odst. 1 NOZ.

O aspektech insolvenčního práva v souvislosti s dědickým řízením promluvil JUDr. Jaroslav Bureš, místopředseda Vrchního soudu v Praze. Při přednášce rozebral situace, které mohou nastat, pokud se úpadekové řízení vede podle zákona o konkurzu a vyrovnání, jenž platil do 31. 12. 2007, anebo podle současného insolvenčního zákona. Zdůraznil též skutečnost, že pokud je kdekoliv v Evropské unii (s výjimkou Dánska) po právu zahájeno insolvenční řízení, má toto účinky i v kterémkoliv jiném unijním státu.

S aktuálním stavem projednávání evropského dědického nařízení seznámila přítomné Mgr. Uhlířová z ministerstva spravedlnosti. Toto nařízení upravující dědění s mezinárodním prvkem je již v podstatě hotové, a pokud bude přijato, jeho účinnost se dá předpokládat v roce 2015. Jeho aplikace si vyžádá příslušný předpis o adaptaci, aby například k přechodu věcného práva na dědice mohlo dojít i v případech, že dědic bude mít vydáno evropské dědické osvědčení z jiného členského státu, než ve kterém se předmětná nemovitost nachází.

Přednášku o nové úpravě rodinného práva vedl JUDr. Lubomír Ptáček, soudce Nejvyššího soudu. Mimo jiné zmínil úpravu rodinného závodu, anebo značný posun v oblasti popření otcovství.

Problematikou rozhodování v dědickém řízení za účinnosti nového OZ se zabývala předsedkyně senátu Krajského soudu v Brně JUDr. Vítězslava Pekárková, byť konkrétní úprava v navazujícím procesním předpisu zatím chybí.

Závěrečný den školení patřil JUDr. Fialovi a aktuální dědické judikatuře, jakož i otázkám účastníků a odpovědím dědických soudců na ně, vztahujících se obzvláště k problematickému institutu likvidace dědictví.

S potěšením mohu konstatovat, že celý průběh semináře o dědickém právu, a nejen o něm, byl na vysoké odborné i organizační úrovni. ■

JUDr. Miloslav Peterka, notář v Praze,
Foto JUDr. Petr Bílek, notář v Praze

